

Antoni Puigverd

Quiròfans nadalencs

Estàvem a punt de començar el dinar de Nadal i els que ja havien arribat feien el vermut. La meua cunyada havia d'anar a buscar l'àvia (de fet, ja besàvia), però l'espera es feia estranyament llarga. Ens va trucar per dir-nos que havia caigut i que la portava a la clínica Girona, centre sanitari que li respon per la mútua del seu difunt marit. Una hora més tard ens assabentàvem que s'havia trencat el fèmur i que calia operar-la d'urgència. Ens feia por que en un dels dies més festius de l'any, quan fins i tot els diaris reposen, la resposta mèdica no estigués a l'alçada de la urgent necessitat. Hi va estar. Va comparèixer el doctor Xavier Rived que, somrient, va intervenir-la amb precisió i pulcritud. Després de passar una nit a l'UVI i uns quants dies més a planta, la pacient ja és a casa i comença la recuperació, que ja depèn més d'ella (i de la seva voluntat de fer els exercicis recomanats) que dels terapeutes. L'equip de guàrdia de la clínica va funcionar com un rellotge suís. Així funcionen també els hospitals públics. Un amplíssim destacament del personal sanitari va celebrar el dia de Nadal treballant. Cap malalt d'urgència va quedar desatès. Molts metges i infermeres van brindar amb els pacients.

Aquesta anècdota demostra un fet que sovint els diaris oblidem: que hi ha moltes coses que funcionen impecablement, enmig de tantes altres que van malament (corrupció, atur, crisi econòmica, enervament polític). Pot semblar cándid, subratllar allò que va bé. De fet, fa més d'un segle que està de moda subratllar només les desgràcies. Un escriptor depressiu sembla més savi que un d'equilibrat. És més valorat un pintor lletgista que no pas un de relaxat. Sembla més interessant un artista sinistre que un de cordial. Se subratllen els mals, les tragèdies, els fracessos, els errors, les grolleries. Mai no ens recordem d'aplaudir el que va bé: de recordar que tenim la millor sanitat del món, un nivell de seguretat envejable, un sistema educatiu, potser no finlandès, però certament integrador de tota mena de diferències, una higiene pública formidable. Ningú no s'atura a meravellar-se, po-

sem per cas, que el sistema de semàfors que ordena el trànsit de Barcelona no falli gairebé mai. Serà notícia el dia en què se'n puguin comptar els morts.

"Si sagna, és que anem bé". És la màxima del periodisme actual. *If it bleeds it leads*. La tragèdia és la sal i el pebre dels mitjans. Sense víctimes, truculències i irritacions sembla que les televisions hagin de perdre el sabor. El malestar s'ha convertit des de

Un amplíssim destacament del personal sanitari va celebrar el dia de Nadal treballant

fa dècades en el benestar periodístic, de la mateixa manera que l'ambició negativa (que perdi el Madrid) és molt més potent que la positiva (que guanyi el Barça; o viceversa). No es pot saber d'on ve aquesta dèria del malestar: si és conseqüència de la rutina periodística, del voyeurisme de professionals i consumidors o de la tendència del públic a meravellar-se davant l'horror i d'avorrir-se davant la visió dels

àngels de la guarda. Ja fa moltes centúries que el Dant va demostrar que l'infern, on es col·leccionen terrors i misèries humanes, és infinitament més seductor que el paradís.

Ara bé, el fracàs de les enquestes, la crisi de lectura dels diaris, la dispersió mediàtica i, sobretot, la falta de comprensió que els diaris han tingut de fenòmens com el Brexit o la victòria de Trump, potser demostren un esgotament de *If it bleeds it leads*. En aquest sentit és remarcable l'aparició de la plataforma de periodisme constructiu (constructivejournalism.org) que agrupa investigadors i periodistes compromesos a desenvolupar maneres de convertir en positiu el relat dels fets. Fa un mes, van publicar un estudi realitzat en el marc d'un màster en Psicologia Positiva de la University of East London.

Es tractava de conèixer si els mitjans animen o desanimen la democràcia. El resultat no sorprèn: les bones notícies alimenten el bon ànim social, afavoreixen l'audàcia, la cohesió i la confiança en el futur, mentre que les dolentes produeixen aïllament, desesperació i depressió.

És bo tenir-ho present ara que estrenem any: el periodisme constructiu considera que la responsabilitat del que passa no re-

cau solament en el subjecte de la narració (generalment el poder), sinó també en el receptor (el ciutadà). I per descomptat també en el narrador. Es proposa no pas edulcorar la informació amb caramels de maduixa, sinó donar una imatge més completa de la veritat. Té perspectiva crítica, però constructiva. Basant-se en el concepte del periodista de guerra britànic Martin Bell proposa un "periodisme de l'afecte" que procura tenir cura i coneixement d'allò que es parla, no només buscant l'estridentia o el malestar, sinó també la solució. Promou la conversa reflexiva i el consens. Proposa un relat de la realitat en què el poder compta, però també compta la ciutadania. Demostra que el canvi és possible i en destaca les oportunitats. Se centra en un model de benestar del món en lloc d'un model de malaltia. Descríu el ciutadà no només com a víctima, sinó com a expressió de fortalesa.●

Josep M. Lozano

El repte de la (des)confiança

Des de fa 16 anys, Edelman publica un baròmetre sobre el nivell de la confiança en les institucions que hi ha al món, comparant països, institucions i sectors econòmics (*Edelman trust barometer*). En el del 2016, certes dades han passat desapercebudes, i avui semblen dignes de tenir-se en compte. El baròmetre distingeix entre el sector de la població que anomena "públic informat", i la resta. La caricatura del públic informat podria ser la bombolla en què viuen retroalimentant-se polítics, directius, periodistes i experts. Doncs bé, saben en quins països és més gran la distància entre informats i la resta, pel que fa al grau de confiança en les institucions? Els EUA, el Regne Unit i França. I saben en quins països ha crescut més aquesta

distància en els últims quatre anys? França, el Regne Unit, els EUA i Espanya. Els sona? Facin l'exercici de mirar les coloraines dels últims mapes electorals amb aquesta clau.

Podem seguir utilitzant paraules com globalització i populisme, que aviat seran una forma de realisme màgic, per autoconvèncer-nos que amb elles ens expliquem o entenem alguna cosa. La distància creixent entre informats i la resta de la població pel que fa a la confiança en les institucions (a favor dels primers) potser sigui més greu que la mateixa erosió de la confiança. Perquè és el resultat d'un procés que, quan cristal·litza, no és fàcil de revertir. I, més enllà de repetir globalització i populisme, convindria identificar els vectors de fons que han desembocat en aquesta desconexió. Perquè el que està en joc és dilucidar en què consisteix la democràcia en un entorn social incert, vola-

til i complex. La democràcia es fa molt difícil amb ments formatejades per Twitter i Facebook, sens dubte. Però alguna cosa diu sobre les condicions i les expectatives de vida d'uns i altres aquesta dissociació de la confiança en les institucions que es posa de manifest. I, si seguim així, no trigarem a escoltar experts que ens diran que el vot dels no informats és una font de greus errors i un risc per a tothom.

No és un problema de transparència, que no és altra cosa que l'abolició de la confiança: quan ho volem saber tot de tots és que ja no ens fiem de ningú, i més quan confonem màxima transparència amb màxima exposició pública. Tenir més dades de les institucions no ens ajuda a contestar la qüestió clau: per què hauria de confiar-hi? Mentre no diagnosticuem el repte de la (des)confiança continuarà aquesta erosió letal.●

Joana Bonet

Elits apaivagades

Fa alguns anys, la paraula *elit* es feia servir tant per a immobiliàries com agències de models o discoteques. Sovint es feia servir amb lleugeresa; era una clau pretensiosa, ja que cap elit no s'autoanomena així. La distinció sempre ha estat un assumpte controvertit. D'una banda, representa l'excel·lència, el vèrtex de la piràmide que es fa admirar i suscita desitjos d'emulació, mentre, d'altra banda, atia el ressentiment alhora que produeix rebuig o fins i tot empenyament.

La lluita de classes no és ni de bon tros un assumpte superat, i prova d'això és l'auge del populisme –paraula de l'any per a la Fundeu–, que ha implicat la traïció a les elits liberals en la victòria de Trump o en la del Brexit. Donar l'esquena a les minories rectores sembla ser garantia d'èxit, així ho ha demostrat la personalitat hiperbòlica del nou president dels Estats Units, que ha aconseguit que el seu patrimoni milionari no li restés suports. Perquè Donald Trump no és un ric de tota la vida sinó un *parvenu* el pare del qual va començar a guanyar diners gràcies a un bordell.

"Casta", van anomenar els podemites, a l'estil de certs politòlegs ita-

Romanen més silencioses que mai, exercint un poder que no es manifesta, ocultant-se per no provocar

lians, l'extracte social i econòmic més elevat, l'*establishment*, traçant una línia imaginària entre "la gent" i les "cúpules". I enardint la plaça, encara que oblidant que ells, també ells, pertanyen a una minoria selecta. Però el fet de jutjar tot allò que té una categoria superior dona bons rèdits.

Avui s'han imposat costums més senzills condicionats per la crisi: es comparteixen viatges amb cotxe, hem tornat al tàper, i fins i tot la vicepresidenta del Govern compra a Primark (encara que amb xofer i en doble fila). Llegeixo a *The Economist* que l'obsolescència per les elits és relativament recent. "La referència més antiga a l'*Oxford English Dictionary* (OED) data del 1823, en singular, agafada d'un participi passat en francès, que significa *elegit*". Els canvis socials de la dècada dels seixanta van animar a rebel·lar-se contra l'autoritat i els seus garants. Actualment, se sol fer servir el plural, la qual cosa automàticament li afegeix un punt encara més pejoratiu, o s'adjectiva en crescendo el que no s'acaba d'entendre o refereix gustos minoritaris: "massa elitista".

Hi ha un perill latent en l'avorrició de les elits, i no em refereixo només a les econòmiques, polítiques o intel·lectuals, sinó a les formades per investigadors, filòsofs, artistes, xefs o músics. Mentre la publicitat busca les mil maneres per tractar cada client com si fos únic, ressaltant l'exclusivitat així com el tracte personalitzat –dues característiques pròpies d'un servei superior–, les elits romanen més silencioses que mai, exercint un poder que no es manifesta, ocultant-se per no provocar.

La seva història no està escrita perquè ha pogut més el complex que la curiositat.●